

Památky Chomutovska

Horské kraje vždy vybízely lidskou fantazii k vytváření tajemných legend a pověstí.

Vzdělávací oblast	Člověk a společnost	Průřezové téma
Předmět	Dějepis	MuV – Kulturní diference
Přesahy do předmětů	zeměpis, výtvarná výchova, občanská výchova	Učivo
Výstupy		Slohy, regionální historie
Kompetence		Metody a strategie
Hodnocení		Poznámky
Přílohy		Časový rámec

➤ vyhledává a třídí informace, uvádí věci do souvislostí, vytváří si pohled na společenské a kulturní jevy	➤ exkurze
➤ účinně spolupracuje ve skupině	➤ skupinová práce
➤ respektuje a chrání naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům	

➤ k učení	➤ pracovní
➤ k řešení problémů	➤ komunikativní
➤ občanské	

48.1 Řešení pracovního listu – Práce v terénu	48.8 Řešení pracovního listu – Práce v městském muzeu a lapidáriu
48.2 Pracovní list – Práce v terénu	48.9 Prac. list – Práce s informacemi v městské věži a v kostele sv. Ignáce
48.3 Pracovní list – Práce s pověstmi	48.10 Řešení pracovního listu – 48.9
48.4 Pracovní list – Práce s pověstmi	48.11 Pracovní list – Vylustěte křížovku
48.5 Řešení pracovního listu 48.3	48.12 Řešení pracovního listu – Vylustěte křížovku
48.6 Řešení pracovního listu 48.4	
48.7 Pracovní list - Práce v městském muzeu a lapidáriu	

www.4zsirkov.cz/mujregion.cz Zde naleznete veškeré materiály související s tímto tématem a další podklady najdete také na CD.	
jednodenní exkurze (září nebo květen – červen), + 1 – 2 hodiny dějepisu	

Forma realizace

Exkurze na náměstí 1. máje v Chomutově; plnění úkolů na jednotlivých stanovištích (hist. památkách), prac. listy 4 a 5 možno vyplnit v následujících hod. dějepisu.

Metodická doporučení:

Na jednodenní exkurzi navazuje následná práce v hodinách D, kde žáci vylouští křížovku a pracují s pověstmi regionu (publikace + informace z exkurze).

Příloha č. 48.1 - Řešení pracovního listu - Práce v terénu, sběr informací a práce se získanými fakty

1. Obejděte na náměstí informační tabulky na domech a historických památkách. Získané informace využijte při plnění dalších úkolů:

a) Zakreslete do plánu náměstí historické památky:

1. kostel Nanebevzetí Panny Marie
2. fara
3. kostel sv. Kateřiny
4. dům č. 5
5. dům č. 9
6. radnice
7. městská věž
8. Trojičný sloup
9. kostel sv. Ignáce
10. atrium

zdroj: <http://gis.chomutov-mesto.cz>

b) Ve které budově sídlila 1. škola ve městě? **na faře - děkanství**

c) Co se dnes nachází v budově, které se v 2. polovině 20. st. říkalo Švermák?
pizzerie Rigoletto (dům č. 9)

d) U které budovy bychom našli městskou věž? **u kostela Nanebevzetí Panny Marie**

e) Ve kterých letech získala městská věž současnou podobu? **- 1873 - 1874**

f) Kdo projektoval kostel sv. Ignáce? **Carlo Lurago**

g) Který mnišský řád musel Chomutov v roce 1773 opustit? **Jezuité (Tovaryšstvo Ježíšovo)**

h) Kdy byla postavena dnešní radnice? **1520**

i) Přiřaďte správně období (letopočet) a funkci (stav) kostela sv. Kateřiny v tomto časovém úseku:

1. polovina 13. st.	→	VZNIK KOSTELA
2. čtvrtina 13. st.	→	KOSTEL VE VLASTNICTVÍ ŘÁDU NĚMECKÝCH RYTÍŘŮ
1280	→	PRVNÍ STAVEBNÍ ÚPRAVY KOSTELA
15. st.	→	KOSTEL ZÁMECKOU KAPLÍ
1627	→	KOSTEL RADNIČNÍ KAPLÍ
1790	→	VÝSTAVNÍ PROSTORY, KONCERTY
současnost	→	KAPLE ZRUŠENA, KOSTEL SLOUŽÍ JAKO SÝPKA, SKLADIŠTĚ A VOZOVNA

Pracovní list č. 48.2 – Práce v terénu, sběr informací a práce se získanými fakty

1. Obejděte na náměstí informační tabulky na domech a historických památkách. Získané informace využijte při plnění dalších úkolů:

a) Zakreslete do plánu náměstí historické památky:

- 1) kostel Nanebevzetí Panny Marie
- 2) faru
- 3) kostel sv. Kateřiny

- 4) dům č. 5
- 5) dům č. 9
- 6) radnici

7) městská věž

8) Trojičný sloup

9) Kostel sv. Ignáce

10) atrium

b) Ve které budově sídlila 1. škola ve městě?

c) Co se dnes nachází v budově, které se v 2. polovině 20. století říkalo Švermák?

d) U které budovy bychom našli městskou věž?

e) Ve kterých letech získala městská věž současnou podobu?

f) Kdo projektoval kostel sv. Ignáce?

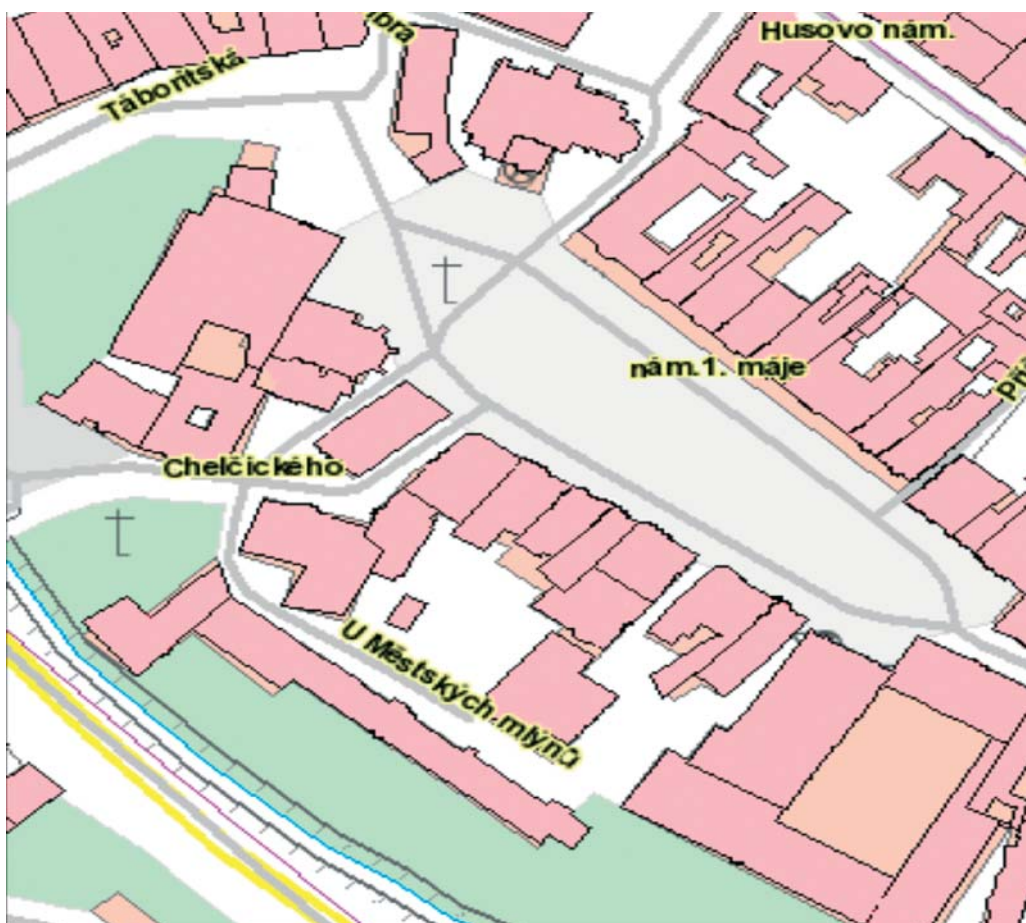
g) Který mnišský řád musel Chomutov v roce 1773 opustit?

h) Kdy byla postavena dnešní radnice?

Pracovní list č. 48.2 – Práce v terénu, sběr informací a práce se získanými fakty

i) přiřaďte správně období /letopočet/a funkci/stav/ kostela sv. Kateřiny v tomto časovém úseku:

1. polovina 13. st.	VZNIK KOSTELA
2. čtvrtina 13. st.	KOSTEL VE VLASTNICTVÍ ŘÁDU NĚMECKÝCH RYTÍŘŮ
1280	PRVNÍ STAVEBNÍ ÚPRAVY KOSTELA
15. st.	KOSTEL ZÁMECKOU KAPLÍ
1627	KOSTEL RADNIČNÍ KAPLÍ
1790	VÝSTAVNÍ PROSTORY, KONCERTY
současnost	KAPLE ZRUŠENA, KOSTEL SLOUŽÍ JAKO SÝPKA, SKLADIŠTĚ A VOZOVNA

zdroj: <http://gis.chomutov-mesto.cz>

Pracovní list č. 48.3 – Práce s pověstmi

Po stopách bezhlavého mnicha

Městská radnice - muzeum, lapidárium

Vaším úkolem je doplnit texty dvou chomutovských pověstí informacemi, které získáte během návštěvy městského muzea, nápovědu naleznete na konci textu:

1. Pověst o německých rytířích

„V chomutovském zámku, který dříve býval _____ německých rytířů, bývá prý někdy kolem půlnoci na chodbách slyšet nesrozumitelné mumlání a hluk. Dveře se samy otvírají a zavírají a je slyšet hru na varhany. Velký sál bývá osvětlen a můžete slyšet tiché modlitby křížáků klečících ve velkém sále, kde dříve bývala jejich _____. Možná se zpovídají ze svých dřívějších násilných činů, které páchali na chomutovských občanech už od _____ století, kdy do města přišli. Bývalé sídlo německých rytířů nechal majitel chomutovského panství, Šebestián z _____, přestavět v 1. pol. 16. století na zámek. Přestavba byla provedena ve slohu _____.“

Nápověda:

- 1) Jak lze jiným slovem označit sídlo (hrad) německých rytířů, který stál obklopen ochranným příkopem a valem?
- 2) Místo, kde rytíři vykonávali své každodenní modlitby. Nejde o kostel jako takový, jde pouze o jednu místnost.
- 3) Němečtí rytíři přišli do Chomutova šířit křesťanství a Chomutov dostali darem od Bedřicha z Chomutova, Načerátova syna.
- 4) Zmíněný majitel města Chomutov vlastnil v 1. pol. 16. století.
- 5) Přestavba hradu na zámek byla provedena ve slohu, který vznikl v 15. století v Itálii a symbolizuje návrat k antice.

Pracovní list č. 48.4: Práce s pověstmi

2. Pověst o bezhlavém mnichu

„Mezi nejznámější chomutovské příběhy dodnes patří pověst o bezhlavém mnichovi, kterého prý dal zaživa zazdít na _____ dnešního muzea Bohuslav Felix z _____. Pokud hrozilo městu neštěstí, vycházel prý ze dvora o jedenácté hodině mnich v bílých šatech, nesl _____ v podpaží, pomalu kráčet z radnice ke kostelu sv. _____ a opět se vracel zpět. Současně se prý objevoval ve vikýři nad branou radnice a varovně zvedal paži. Lidé dříve tvrdili, že když ho viděli, brzy ve městě hořelo. Ukázal se prý také v roce _____, tři dny před velkým požárem, při kterém shořela většina města.“

Nápověda:

- 1) Jde o místo, které svým názvem odkazuje k hlavní postavě naší pověsti. Pozor, jde o dvouslovný název!
- 2) Příslušník tohoto významného šlechtického rodu, Jiří Popel, založil v Chomutově známou jezuitskou kolej a další z rodu, Bohuslav Hasištejnský, byl známý cestovatel.
- 3) To, co nesl mnich pod paží, najdete v názvu pověsti.
- 4) Jde o dominantu náměstí, barokní kostel postavený v 17. století Carlem Luragem.
- 5) Jde o stejné století, kdy v českých zemích probíhá národní obrození a na Chomutovsku dochází k rozvoji průmyslové výroby.

Příloha č. 48.5 - Řešení pracovního listu Práce s pověstmi č. 48.3

Po stopách bezhlavého mnicha

Městská radnice - muzeum, lapidárium

Vaším úkolem je doplnit texty dvou chomutovských pověstí informacemi, které získáte během návštěvy městského muzea, nápovědu naleznete na konci textu:

1. Pověst o německých rytířích

„V chomutovském zámku, který dříve býval **sídlem** německých rytířů, bývá prý někdy kolem půlnoci na chodbách slyšet nesrozumitelné mumlání a hluk. Dveře se samy otvírají a zavírají a je slyšet hru na varhany. Velký sál bývá osvětlen a můžete slyšet tiché modlitby křížáků klečících ve velkém sále, kde dříve bývala jejich **modlitebna**. Možná se zpovídají ze svých dřívějších násilných činů, které páchali na chomutovských občanech už od **třináctého** století, kdy do města přišli. Bývalé sídlo německých rytířů nechal majitel chomutovského panství, Šebestián z **Veitmile**, přestavět v 1. pol. 16. století na zámek. Přestavba byla provedena ve slohu **renesance**.“

Příloha č. 48.6 - Řešení pracovního listu Práce s pověstmi č. 48.4

2. Pověst o bezhlavém mnichu

„Mezi nejznámější chomutovské příběhy dodnes patří pověst o bezhlavém mnichovi, kterého prý dal zaživa zazdít na **mnišském dvorku** dnešního muzea Bohuslav Felix z **Lobkovic**. Pokud hrozilo městu neštěstí, vycházel prý ze dvora o jedenácté hodině mnich v bílých šatech, nesl **hlavu** v podpaží, pomalu kráčel z radnice ke kostelu sv. **Ignáce** a opět se vracel zpět. Současně se prý objevoval ve vikýři nad branou radnice a varovně zvedal paži. Lidé dříve tvrdili, že když ho viděli, brzy ve městě hořelo. Ukázal se prý také v roce **1832**, tři dny před velkým požárem, při kterém shořela většina města.“

Pracovní list č. 48.7 - Práce v městském muzeu a lapidáriu

1. Muzeum:

Vyslechněte pozorně výklad a na základě zjištěných informací doplňte správné údaje:

atribut = symbol světce

a) Která postava světce se zobrazuje ve zbroji a s orlicí ve štítě? (patron české země)

b) Se kterými atributy je zobrazována svatá Barbora?

c) Jak se jmenovala matka Panny Marie?

umělec – monografista I. W.

d) Jaká díla monografisty I. W. lze v muzeu najít?

2. Lapidárium:

a) Zjisti, co je na obrázku:

b) Zjisti, co je na obrázku:

c) Vyber z nabídky 3 obrázků, co patřilo na Ahníkovský zámek:

A

B

C

Příloha č. 48.8 - Řešení pracovního listu - Práce v městském muzeu a lapidáriu

1. Muzeum:

a) Která postava světce se zobrazuje ve zbroji a s orlicí ve štítě?

(patron české země) *svatý Václav*

b) Se kterými atributy je zobrazována svatá Barbora?

věž, kniha a kalich

c) Jak se jmenovala matka Panny Marie?

svatá Anna (SAMOTŘETÍ)

d) Jaká díla monografisty I. W. Ize v muzeu najít?

ŽELINSKÝ OLTÁŘ

KRISTUS TRPÍTEL

2. Lapidárium:

a) Zjisti, co je na obrázku:

VINNÝ LIS

b) Zjisti, co je na obrázku:

*NÁHROBNÍ
KÁMEN
– NÁHROBEK*

c) Vyber z nabídky 3 obrázků, co patřilo na Ahníkovský zámek:

A

*SOCHA „VÍTAČE“
POCHÁZÍ
Z AHNÍKOVSKÉHO
ZÁMKU*

B

*Boží MUKA
ZE VŠESTUD*

C

HLAVA MNICHA - CHOMUTOV

Pracovní list č. 48.9 - Práce s informacemi v městské věži a v kostele sv. Ignáce

A) Městská věž:**1) Kde a kdy se poprvé objevuje zmínka o Chomutovu?**

.....

2) Kolik má městská věž schodů?

.....

3) Jak se jmenoval šlechtic, který do Chomutova pozval jezuity?

.....

4) Jak se nazývá technický vynález, který lze nalézt v městské věži?

.....

B) Kostel sv. Ignáce:**1) V jakém slohu je tento kostel postaven?****2) Co znamená zkratka IHS?**

.....

3) Proč je tento kostel zasvěcen svatému Ignáci?

.....

Příloha č. 48.10 Řešení pracovního listu – Práce s informacemi

A) Městská věž:

1) Kde a kdy se poprvé objevuje zmínka o Chomutovu?

- *na darovací smlouvě Bedřicha Načeradce*
- *1252*

2) Kolik má městská věž schodů?

102 + 22

3) Jak se jmenoval šlechtic, který do Chomutova pozval jezuity?

Jiří Popel z Lobkovic

4) Jak se nazývá technický vynález, který lze nalézt v městské věži?

„Hodinový stroj“

B) Kostel sv. Ignáce:

1) V jakém slohu je tento kostel postaven?

baroko

2) Co znamená zkratka IHS?

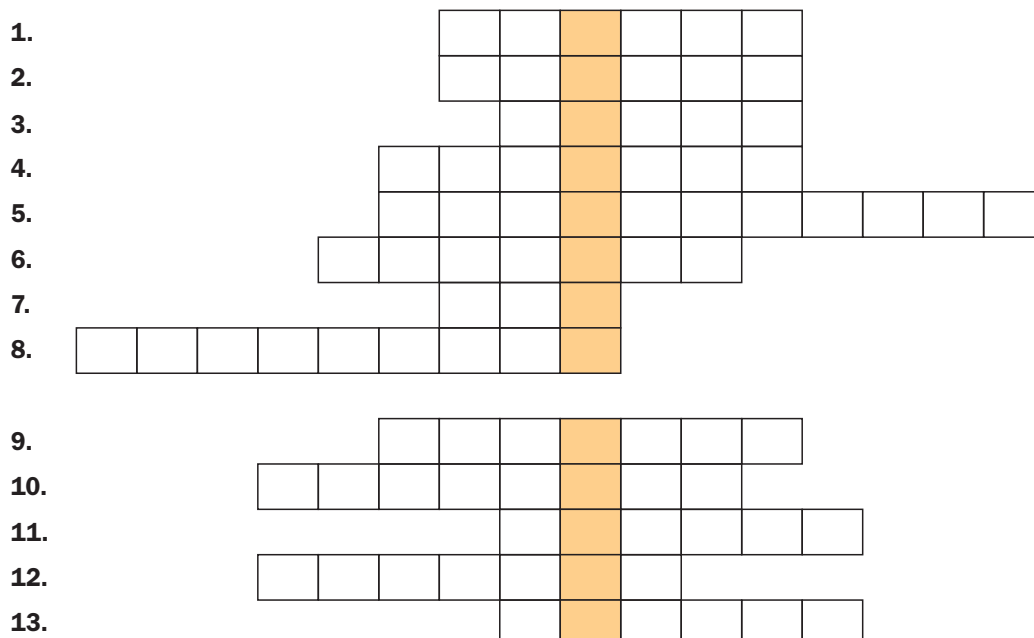

JEŽÍŠ SPASITEL LIDSTVA

3) Proč je tento kostel zasvěcen svatému Ignáci?

svatý Ignác byl zakladatel jezuitského řádu

Pracovní list č. 48.11 - Vyluštěte křížovku

1. Korintský sloup pochází z historického období (1. pád)
2. Sloup byl postaven r. 1697-1732, v jakém to bylo uměleckém slohu (1. pád)
3. Sloup a sochy vytvořil umělec, jinak zvaný též
4. Nejsvětější: čtveřice, trojice, pěťice? (vyber jednu možnost)
5. Umění stavět budovy a jejich komplexy, stavební umění (gotická, bytová, zahradní)
6. Socha Anny znázorňuje jednoho Kristova prarodiče (1. pád)
7. V čele sloupu jsou sochy Jana Křtitele a Nepomuckého. Jeho jméno? (1. pád)
8. Střed je osazen sloupem, který napodobuje antické sloupy: dórský, iónský,
9. Spojení dvou a více soch.
10. Na čelní straně sousoší byli dva andělé, kteří drželi (lucerny)
11. Podobné sloupy jsou postavené po epidemiích a jsou podle nich nazývány (1. pád; č. j.)
12. Socha Marie je po pravé straně sochy svého syna Ježíše (1. pád)
13. První vylepšení a zpevnění bylo r. 1825. Druhá (dát do pořádku). Roku 1884 byla provedena sochařem Václavem Henlichem (PJ, 1. pád)

Příloha č. 48.12 - Řešení pracovního listu – Vyluštěte křížovku

1.

A	N	T	I	K	A					
B	A	R	O	K	O					
	S	O	CH	A	Ř					
T	R	O	J	I	C	E				
A	R	CH	I	T	E	K	T	U	R	A
B	A	B	I	Č	K	A				
	J	A	N							
K	O	R	I	N	T	S	K	Ý		
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
9.

	S	O	U	S	O	Š	Í			
S	V	Í	T	I	L	N	Y			
			M	O	R	O	V	Ý		
K	R	I	S	T	U	S				
			O	P	R	A	V	A		
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.